

ԱՆՐ. ԱՆԿԵԼՆ

ԳՈՐԷԼՆԷՔ

ՔԵՐԹՈԼԵՆԵՐ

1936

891.99

29219.

U-15

291.99	29212.
U-15	Unhappy, Vamp.

Impressum: Klippauf und Kleber:

2016.6.6

Գիտությունների ակադեմիա

891-99

Ս-15

ՍԱՐ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՍՏՈՒԳԼԱՍԻ Է 1961 թ.

103/760-292-12

ԳՈՐԼԻԼՆԷ

ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

(1923—1935)

ԳԱՀԻՐԷ

1936

Ձ Օ Ն

Ձեզի՛ր լոյսով աւաղծուն
Պա՛րզ հոգիներ հեզ՛համբոյր,
Ձեր անունին խնկարոյր՝
Բերքն՝ որ կուտայ ձե՛ր ածուն...

Ու ձե՛զ՝ մշակներ, որ թափուր
Հոգիիս մէջ երազուն
Ցանեցիր «բա՛ղջըր լեզուն»
Շըռայլօրէն, բուռ՝ առ բուռ...

Ու ձե՛զ՝ ու ձեր ոգիի՛ն՝
Մեծ կախարդներ հայ գիրին,
Որ սընուցի՛ք զայն յետոյ

Եւ կը յուզե՛ք դեռ այսօր
Ձեր տողերով ջինջ ու խոր...
Ձոն՝ մորմոքի ու սիրոյ...:

1935

ՁՈՐԱՎԱՆՔ

ԱՆՍՈՈՒԱՆԱԼԻ ՈՒՍՈՒՑՁԻՍ՝
ՎԱՀԱՆ Ս. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆԻ ՇՈԳԻՒՆ

Այգն ամենուր կը ցանցընէ բուռ-բուռ ծաղիկ,
կայծ ու բոց...
Դետակն ըշտապ կը սողոսկի խորն արփաւէտ
ծորակին,
Ու կը ճանկէ, կը փայփայէ՛, ըստ իր կամշոտ
քմայքին,
Իր նեղ հունը պարածածկող լուռ քարափնին
ոսկեզօծ...

Մայիսն՝ արե՛ւ, երգ ու շափրակ կը թափէ սառ
ջուրին ծոց.
Այծտերեւին կ'ողջագուրէ ձեր կամուրջը
տարփազին...
Ու շոճիներ կը պըսական ժայռերն որոնց
քամակին՝
Կը յօրանջե՛ն քարանձաւներ — ըղձանուշի՛
թաքըստոց...:

Ու գիւղին դէմ կը սօսափեն սէգ բարտիներ
 երկնամուխ.
 Լուռ ջըրափին, ակերուն շուրջ ու քարերուն
 վըրայ թուխ
 Բիւր բաժականեր կը ժպտին, թա՛ց՝ ցայգուն բիւրեղ
 արցունքէն,

Մինչ կ'ամպանա՞ն հիւղակներէն նուրբ երիզներ
 սատափէ...
 եւ հինաւուրց անձաւ-մատո՛ւ ուր սարերու
 բարձունքէն
 Ծըմակն ի վար զօղանջիւններ եւ օրհնութիւն
 կը թափէ...:

1923

ԳԵՂՕՆ՝ ՎԱՀԱԳՆԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԲԵՔԵՆԱՆԻՆ

Դիշերն ի բուն սարերն Հայոց
Սասանեցա՛ն դըղըրդագին.
Անտառին մէջ, վիհերու ծոց
Հովերն անդուլ շեփո՛ր զարկին...
Ու մըխեց շանթն՝ ամբարտակին
Կապոյտ սըլա՛քն իր ամեհի...
«Երկնեց երկիր, երկնեց երկին,
Երկնեց եւ ծո՛վը ծիրանի...»

Ահա՛ ծովուն մէջ ալեկոծ,
Շառ եղեգնիկն աստուածածին
Կ'արծակէ ծո՛ւխ, կ'արծակէ բո՛ց...
Ահա՛ չքնաղ լուսաբացին
Ամպերը բորբ կ'ոսկեզօծի՛ն,
Ու շրոխնդով մը կատաղի
Տարերբ կ'եռան, կ'ուռի՛ն, կ'աճի՛ն...
Կը թնդայ ծո՛վը ծիրանի...

Ու եղեգէն, արգանդ-հրնոց,
Կը թռչի՝ շէկ, լուսամարմին
Ու հըրածա՛մ Աստուածն Հայոց
Արեւաչուի՛...: Կ'իյնայ քամին,
Ու՛ թափն հըզօր ճգնաժամին.
Եւ, ծոցին մէջ իր հոլանի
Մինչ կատարներ կը կարկամի՛ն,
Կը ծըփայ ծո՛վը ծիրանի...

206

Ո՛վ Դից Իշխան, հոգիս՝ կրկին՝
Աստղէ համբադ ո՛ւր կը տանի...
«Երկնէր երկիր, երկնէր երկին,
Երկնէր եւ ծո՛վը ծիրանի...»

1932

Տ Ա Ի Ր Ո Ս

Ամպերը դանդա՞ղ կը սահին կ'անցնին
մըթամած կիրճէն,
Ուր միշտ կը շաչէ՝ մայրիներու ծով
անտառը ծըփուն.
Ապառաժն ի վեր կը գալարուի նե՛ղ
երկըր ճամբուն.
— Հոգի՛ս, ի՛նչ հեշտանք, անցնիլ այս հըպա՛րտ
սարերուն մէջէն...:

Հեռուն, վիհն ի վար կը փըխրի յանկարծ
ծիւնահիւս մ'անտես...
Զորս դին ամեհի ջըրվէժներ անվերջ
կ'եռա՞ն, կը կանչե՛ն,
Ու խոր ծորերէն՝ արծազանգն — հրսկա՞յ
նըւազահանդէս —
Կ'անցնի՛ սարէ սար, մինչեւ հեռակայ
գիւղակները շէն...:

Ու վարը, խութին դէմ, հեղեղն, հարբա՛ծ,
կ'ոռնայ շառաչուն.
Հովը ծառերուն մէջ կը փողերգէ
տաղեր բարբարոս...
Մամռոտ ժայռերու ներքեւ կը ժպտին
ակեր պաղպաջուն...

Եւ իրիկուան դէմ, ջրրափէն մինչեւ
թաւուտներն անդորր,
Ծիրան մըշուշով, բոյրով կը պոռթկա՛յ
կիրճն անդընդախոր...
— Ի՞նչ երագ, Աստուա՛ծ, ապրի՛լ այս կախա՛րդ
սարերուն մէջ, հոս...:

1927

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՅՐԻԿԻՍ ՀՈԳԻՆ

Մայիսի քաղցր արեւին տակ,
Գիւղն էր փռուած ձորի շուքին.
— Ողջունեցի՞ն մեզ սրտագին
Աքաղաղի կանչեր յստակ...:

Հոն կը բաղխէր դուռն երկնքին,
Վանքին զանգակն — հըրաւիրակ՝
Որ մեզ բաշխե՛ց բաժակ-բաժակ
Անուշութիւնն իր նըւագին...

Հոն ջինջ մանուկ մըն էր վըտակն
Որ կը խաղար ծառերուն քով,
Խիմերուն մէջ՝ քարէգնդակ...

Արդ կը յիշեմ ձեզ կարօտով,
Ո՛վ, գարնան հին առաւօտով՝
Աքաղաղի կանչէր յստակ...:

1935

Ք Ա Ո Ս Ը

Այս երեկոյ, հոգւոյս՝ սեւ,
Մըռայլամած վիհերէն,
Աղօտ յուշեր, հեւ ի հեւ,
Կ'առեւանգեն զիս նորէն...

Յուշեր տըխուր ու զըւարթ,
Յուշեր մօտիկ, հեռաւոր...
Կսկիծ ու ցաւ, խղճի խայթ,
Խղճեր, տենչեր բիւրաւոր...
Ատելութեան ոխերիմ
Խէթ նայուածքներ թռնալից,
Եւ անուններ մըտերիմ,
Դիմաստուերներ սրտակից...
Աղու, կըծու համբոյրներ,
Մանուկ աչքեր ժպտագին.
Կշտամբանքի մըմունջներ,
Սիրոյ բառեր անմեկին...

Եւ անցեալի թափանցիկ
 Մըշուշին մէջ կորսըւած
 Երազ օրեր վաղանցիկ,
 Երգեր, ձայներ մոռցըւած....:
 Ու բիւր ծաղիկ ու փուշեր
 Գգռանքներով տարօրէն
 Կուգան, կուգան այս գիշեր
 Զիս կը տանջեն, կ'օրօրեն,
 Կը հեծկտան վայրապար,
 Կը քրքըջան, կը խօսին,
 Մինչեւ իյնամ՝ ու ժառապա՝
 Դիրկն այս անլուր քառսին...

Այս երեկոյ, հոգւոյս՝ սեւ,
 Մըռայլամած վիհերէն,
 Մեռնող յուշեր, հեւ ի հեւ,
 Կ'առեւանգեն՝ զիս նորէն...:

1925

ԿԱԾԱՆՆԵՐԸ

Կածաններու պէս վըտիտ,
Յուշերն՝ ըզգոյշ՝ կ'երկարին
Դէպի անցեալ՝ դէպի հին
Օրերու վիշտն ու ժըպիտ ...

Մերթ ազերու շուրջ վըճիտ,
Թաւուտներու մէջ խորին,
Յուշերն՝ ըզգոյշ՝ կ'երկարին,
Կածաններու պէս վըտիտ ...

Ու կարօտներ լուսաշիթ,
Մորմոքումներ անմեկին
Կը համակեն մեր հոգին,
Երբ վաղուցուայ՝ միամիտ
Յուշերն՝ ըզգոյշ՝ կ'երկարին,
Կածաններու պէս վըտիտ ... :

1932

ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ

Գուցէ՛ դուն կրնայիր՝ ինձ համար՝ արհաւիրոտ
Գիշերէն վերջ ծագել իբրեւ ջի՛նջ առաւօտ ...

Կրնայիր դուն ծաղկի՛լ, գերթ հըրաշք ուխտիս,
Անսահման աւագին վըրայ սեւ ձանձրոյթիս ...

Կրնայիր գէթ ժպտի՛լ՝ մութին մէջ իբրեւ լոյս,
Եւ ըլլալ հանգրուան իմ մոլար քայլերուս ...

Բայց սրտիդ ճամբուն վրայ՝ խոնջ հոգիս շըփոթուն,
Զոր սիրովդ ըսփոփել կրնայիր գուցէ դուն,

Հեւասպառ ըսպասե՛ց ու դողա՛ց ընդերկար
Բայց ի գո՛ւր, քանի որ դուն չեկա՛ր, դուն չեկար...:

1926

ՅՈՐՄԷՀԵՏԷ ԱԶՔԵՐՈՒԴ ...

Յորմէհետէ աչքերուդ մատեանին մէջ հրաշալիր
Թոյլատրեցիր որ կարդամ քերթուածն աղուո՞ր հոգիիդ ...
Յորմէհետէ սփռեցիր դուն շուրջս արե՛ւ ու ժըպիտ,
Կարծես հիւսնդ եմ, գինո՞վ՝ ես անծիս չե՛մ պատկանիր ...

Մէկու մը պէս որ՝ յանկարծ՝ գանձ մը գըտած՝ սրտաթունդ,
Մերթ կը պահէ զայն ահով, մերթ կը սեղմէ կուրծքին զայն,
Ես կը յառեմ իմ աչքերս՝ աչքերուդ ծո՞վ քաղցրութեան ...
Ա՛հ, զանոնք մի՛ խոնարհեր, ի սէր անո՞յշ արեւուդ ...:

Հիմա այն լուռ անտառակն ու քարանձա՛ւը մըթին,
Ու նստարանն ստուերին մէջ հինաւուրց ծառերուն
Ուր ջերմ արե՛ւը սիրոյդ պարածածկե՛ց իմ հոգին,

Կ'ոգեկոչեմ ամէն պահ ես յուզումով անանուն,
Ինչպէս հին յարկ մ'ընտանի, ուխտատեղի մ'ինչպէս սո՛ւրբ...
Ու կը թռչի՛, կը թռչի՛ սի՛րտըս կարծես կուրծքէս դուրս ...:

ԱՆՈՐ՝ ՈՐ ԶԻՆՋ ՀՈԳԻԻԳ...

Անոր՝ որ ջինջ հոգիիդ խաղաղութի՛ւնը հրպարտ
Ալեկոծեց, վրդովեց օր մ'ակամայ՝ դուն, ներէ՛ ...
Սակայն գիտցի՛ր ինչպիսի՛ անկումներէ, գռիհներէ
Զայն բարձրացուց, զայն փրկեց սիրոյդ արե՛ւը
զըւարթ:

Ան կը ձգտի հիմա վե՛ր, դէպի բարձունքը կախարդ
Ըսքանչիլ՝ քու սիրոյդ. ան, սըրաթուի՛չ զերթ երէ,
Ըստուերներէ այժմ ազա՛տ ու վե՛ր թօնուտ ամպերէ,
Կը նըւանէ գազաթներ ուր ե՛րբեք չէր հասած
ցարդ ... :

Դուն որ ոչինչ չըտըւիր բայց եղար ա'յնքան շըռայլ...
Դուն որ՝ արե՛ւ՝ ցրուեցիր հոգիւս մէ'զը մըռայլ,
Այս՝ լերան չափ հրճուանքն ո՞ւր սլահեմ, ըսէ՛,
կուրծքիս մէջ ...

[Թեան,
Դուն որ հոգիս հասցուցիր այս ահարկու բարձրու-
ի'նչ ալ ընես կամ ըլլաս — եթէ նոյն իսկ գահավէժ
Զայն արձակես վիհն ի վար — եղի'ր օրհնեալ
յաւիտեան ...:

ԱՆ՝ ԶԳԻՏՅԱՐ, ՔԵՉ ՀԱՄԱՐ ...

Ան՝ չըզիտցա՛ր, քեզ համար ինչ մե՛ծ, ինչ լա՛ւ բարեկամ
Մ՛եղաւ, որ բնաւ իր եսին չանսաց թաքուն ցանկութեանց,
Իր յոյզերուն, տենչերուն, երազներուն դրրաւ սանձ,
Որ դուն հըպա՛րտ ըլլաս միշտ ու կեանքըդ՝ քա՛ղցր
յարաժամ ... :

Ան, իր մըռայլ հոգիին մենութեան մէջ անթափանց,
Իր քայլերուն տակ փորեց վիհներ խորամ առ խորամ.
Ան քու ճամբուդ վրայ թողուց որ ծագի ա՛յգն անթառամ,
Որ ինք ու դուն յաւիտեան չըհանդիպի՛ք ալ միմեանց... :

Դուն կրնայիր զինք փրկել — նաւահանգի՛ստ բարութեան —
Իր կեանքն էիր դուն, արե՛ւն էիր, իր յո՛յսն՝ յաւիտեան,
Բայց ան չուզե՛ց որ տարւիւնքն իր խաղաղ սի՛րտըդ յուզէ...

Եւ ահա՛ ինչ որ մընաց քեզմէ — իր գա՛նձը բոլոր —
Քաղցրակարկաջ «Տաղեր»ուն մէջ Քերթողի մը լուսէ,
Փռշին ծաղկի մը կապոյտ — անուշաբոյր տափուրու...:

ԳԵՂՕՆ ՇՂԹԱՅՈՒԱԾ ԱՐԳԱՅԻՆ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻՆ

Քարանձաւի մը մէջ մըթին —
Հայրենի հիշն զըրոյց մը կար
Թէ — մեր ըմբոստ Արքայորդին
Շղթայեցին Քաջերն ի սպառ ...
Բայց քանդելո՞ւ Ան պիտի գար
Օր մ'այս երկիրն անհղօրէն ...
Ան պիտի գա՛ր երբ չի թնդար
Այ ոչ մէկ ձայն դարբնոցներէն ... :

Շիկակարմիր մայրամուտին՝
Երբ արքայ հօրն անէծքը չար
Կալանաւորն՝ իր անդունդին
Մէջ կը կըքէ՛ ... շուրջն՝ ամէն ծառ,
Ու հոծ անտառն, ու բիւր մացառ
Կը շըշնչեն ... մինչ կրծելէն
Շուներն ա՛լ խոնջ են չարաչար ...
«—Ա՛յ ոչ մէկ ձայն դարբնոցներէն...»

Դի՛ք, պատարա՛գ՝ ծեր խորհուրդին
Մեր սիրտը բո՛րբ, ատելավա՛ռ ...
Մենք թէև ուրբ, վայրավատին՝
Դեռ կը հսկենք Դարձի՛ն համար,
Ալ թող իյնա՛ն կապանքն յամառ,
Ու թող թռչի՛ իր բոցեղէն
Հեծելագունդն աստղահամար
Մեր շիջանուտ դարբնոցներէն ...:

206

Իշխա՛ն, արի՛, ու սարէ սար
Թող որոտա՛յ մոլեգնօրէն
Ցասումիդ շանթն հըրաշափառ ...
— Ալ ո՛չ մէկ ծայն դարբնոցներէն ...:

1932

ՎՐԷԺՆ ԻԲՐԵԻ ՍԵՒ ԴՐՈՇ ...

Վըրէժն իբրեւ սեւ դըրօշ կը շառաչէ՝ ինձմէ ներս
Իր լերկ գանկով քեքեւուն, բարձոսկրերով խաչածեւ,
Ու կը փակէ՝ յաւիտեան հորիզոններն աստղահեւ ...
Մախանքիս գոռ դոփիւնէն կը մըթագնի՝ն աչուըներս ...:

Ես պարտըւած եմ սակայն, ես՝ զինաթափ ծովահէն,
Կը հայհոյեմ անծիս դէմ ու կը տանջեմ նաւազներս ...:
Մինչ հոն Հըռովմ կը կանգնի նորէն պատնէշ առ պատնէշ,
Ես չունիմ ո՛չ մէկ բեկոր պապերուս գէն ու զրահէն ...:

Քայց չի կրնա՛ր ըլլալ որ ես իմ վերջին քաջերով,
Ատամներով, ճանկերով գտնեմ միջոց ու կորով,
Եւ ինծի հե՛տ, ինծի պէ՛ս՝ ցռկանաւ՛րը վառե՛մ ...:

Դի՛ք, յաղթանա՛կ մը միայն թող ճարճատէ հոգւոյս դէմ.
Թող պղպըջայ սրտիս մէջ արբեցուծի՛ւնը ուժին՝
Ու թող ծագի՛, եթէ հարկ է, իմ արե՛ւըս վերջին....:

1934

ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Ի զուր երեկոն կ'իջնէ լուռ ու զով.
Ի զուր կը ժպտի այգը՝ կապոյտին...
— Նոյն տենչը, գիտե՛մ, նոյն վիշտը խրթին
Պիտի մի՛շտ հոգիս լկե՛ն թախիծով...

Գալիքն անապատ — ոչ մէկ յոյսի ջով...
Ու ներկան՝ այնպէ՛ս փըցուն ու մըթին.
— Լոկ մուխն իղձերու փըլածակոյտին...
Եւ անցեալն՝ արդէն տըւայտանքի ծով...:

Մի՛տք, պիտի չըտա՞ս ինձ օ՛ր մը, գիշե՛ր
Մ'ուր հին դէմքերու կշտամբող ոգին,
Վերյիշումն անլուր մեր տառապանքին,

Ու գիտակցութիւնը ժանտ մանաւանդ
Մեր անգօրութեան յաւէ՛րժ հընազանդ՝
Սրտիս մէջ չըգա՛ն քստըմնել փուշեր....:

1929

Ե Ր Ե Կ Ո Յ

Միապաղաղ իրիկնամուտ ծագէ ծագ.—
Հորիզոնէն կը քաշէ կառքն արեւուն
Ծիրանեփառ՝ գընացքը շէկ ամպերուն...
Հօտը կ'իջնէ բլրէն կոհակ առ կոհակ... :

Վրտակիին մէջ կենդանութեամբ պատարուն,
Կ'ըմպեն՝ հակած՝ ուռիներ—խո՞նջ երամակ—
Գիւղն հովտին մէջ կը մըրափէ՝ խորամանկ
Մըշուշն ալ՝ նուրբ՝ կ'իջնէ խաղա՞ղ դաշտերուն...:

Մերթ կը խայտան կածաններուն մէջ ուլեր,
Մինչ հէր շըղարշ մը կ'ըսքողէ սար ու լեռ,
Ու կոչնակին կը կափկափէ կանչը բամբ ...

Ու մերթ այս ծով անդորրութեան մէջ պայծառ
Խըմբերգի թել մը կ'երկարի՝ ծառէ ծառ
Ու կ'օրօրէ՛ հոգիս՝ անբաւ քաղցրութեամբ ...:

1923

Ի Ղ Զ

Անտառ մ'ըլլար սա պողոտան բազմաժըխոր,
Կորաքամակ կաղնիներով հագարամեայ,
Ոլոր մոլոր կածաններով լըռին ու խոր
Ու լեռնային բուրումներով հոգեհրմայ ...

Ու սա պղտոր, հիւժող խըրամն՝ ուր կը սողայ
Ջուրն՝ ըլլար լիճ մը պաղպաջո՛ւն, ակնակի՛տ,
Ծառերուն մէջ լապտերներն՝ աստղ ու փոսուռայ ...
Եւ անցորդներն ալ՝ օդանո՛յշ, այծեամ ու վիթ ... :

Ու բարձրաբերձ շէնքերն համակ ըլլային լե՛ռ,
Սնչափելի խոր անդունդներ՝ մայթ ու փողոց,
Ու խուցս ըլլար լուռ քարանձաւ մ'ամպերն ի վեր,

Ամպերն ի վեր, կախարդակա՛ն սարերու ծոց
Ուր քաղքին այս գեհե՛նական ժըխորը լայն՝
Համբոյրի պէս՝ թո՛յլ սօսաւիւն մ'ըլլար միայն:

1926

Ե Ր Պ

Տե՛ս, երաշտ հոգիիս
Արտորայքն՝ յամրաբար՝
Յորդառատ հոսանքին
Մէջ սիրոյդ, կը ծաղկին
Իբր անծայր ովասիս,
Դարաւոր իբր անտառ ...

Տե՛ս, մըռայլ խութերուն
Ու ցասման մէջ ծովին,
Զերթ փարոս մը հեռուն,
Զերթ հաճանչ մը հովին՝
Աչուրներդ ինձ կ'ըլլան
Փրկութեան հանգրուան ...

Ու վիշտն իմ — սառնակո՞յտ —
Տե՛ս, քու ջերմ ու կապոյտ
Շունչիդ տակ սխրալի,
Կը փխրի, կը հալի,
Կը փոխուի նոյն հետայն
Անապակ ինդուլթեան ... :

1928

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ

Ի՞նչ անոյշ՝ բայց ինչ խակ ես դուն ...
Մշտազըւարճ սոխակ ես դուն.
Ծաղկանոցիս մէջ, քաղցր աղջիկ,
Սպիտակ վարդ, մեխակ ես դուն ... :

Ալեծըփուն ծամեր ունիս.
Խենթեցընող ժամեր ունիս ...
Անմահական դըրախտի միրգ,
Ի՞նչ ըզգլխող համեր ունիս ... :

Կեանքս՝ ինչպէս թեւ մանեցիր դուն ...
Զիս հաւատքէ հանեցիր դուն ...
Մերթ սիրտըս սեւ անդունդներուն՝
Մերթ աստղերուն զամեցիր դուն ... :

Բայց քու պչրանքդ ես կը սիրեմ.
Փաղաքըշանքդ հեզ՝ կը սիրեմ.
Իմ էութեանս ամբողջ ուժով,
Նայ նունուֆար, քե՛զ կը սիրեմ ... :

1928

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Նայուածքին համար ջինջ աչքերուդ,
Որոնց լուռ քաղցրութիւնն հոսանում
Ծագեցա՛ւ օր մ'իմ դէմս՝ ինչպէս մութ
Քարայրի մը մէջ լոյս՝ գոհութիւն ...

Մատներուդ գգուանքին համար սուրբ,
Որ իջաւ առաւօտ մ'իբրեւ հուր՝
Զեռքերուս պղծութեան վըրայ ցուրտ
Ու լըաց զիս կեղտէս — գոհութիւն ...

Արտասուա՛ցըդ համար, մանաւանդ,
Ռրոնցմով եղաւ սիրտս արգաւանդ,
Ու սիրոյդ՝ որ տարաւ հընաւանդ
Զիս դղեակն երազին — գոհութի՛ւն ...

Եւ բոլոր անմոռաց ու անդարձ
Պահերուն համար զոր տըւիր դո՛ւն,
Բառերուն համար զոր ըսիր դո՛ւն,
Քե՛զ՝ սրտի՛ս խորերէն գոհութի՛ւն ... :

ՅՈՑՍԸ

Դիր ամէն դի ցիր ու ցան.
Բիւր քանդակներ դարձած հող.
Լերան կատարն ըսպասող՝
Հոգիս՝ բազինն է կործան ...

Հիմա օձեր կը խայտան,
Ու չար կիրքեր՝ մթասքող
Պատերն ի վեր մխացող
Այլ հրնամի սրբատան ...

Բայց նըսեհին իր հըլու,
Հին խնկաբոյր իմ հոգին,
Բոյն թէեւ բիւր դեւերու,

Դեռ կ'ըսպասէ՝ անձկագին
Որ հեռաւոր դաշտերէն,
Առտու մ'այցի՞ զայ իրեն

Վըճիտ Երազ մը նորէն ... :

1927

ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆ

Կը կարկամին դուրսը ծառերը՝ հովին
Ու քնաշրջիկ լուսնակի պաղ ցոլքին տակ ...
— Այս որքա՛ն ցուրտ է, ցուրտ՝ սըրահն ըսպիտակ,
Ու սառ՝ մահիճն ուր կը թաղուիմ կիսովին:

Ուրուանըման լուսնակի պաղ ցոլքին տակ,
Դուրսը ծայներն հետըզհետէ կը սառին ...
Աչքերս յառած որմի մը գորշ պաստառին,
Կը պարպըլիմ կարծես բաժակ առ բաժակ ... :

Դուրսը շշուկն հետըզհետէ սառեցաւ.
Միջանցքներուն կարծես կեցաւ սիրտը քար ...
Բայց նինջն ինչո՞ւ պարաջնջել դեռ չի գար

Ձիգ ժամանակն իր քայլերով մետաղէ,
Ծեր լուսընկան որ հող, մոխի՛ր կը մաղէ,
Ու խոնջ մարմինս որ, ա՛հ, ի գուր տանջուեցաւ....:

1924

ՀԱՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Միապաղաղ գորշ կարաւան, օրերն անցան ...
Լըռեց զօղանջն՝ յոյսերու փակ հորիզոնէն ...
Ալ ո՛չ մէկ շող մանկութեան պերճ լուսատօնէն...
Կը հերկէ սի՛րտըս Տարակոյսն որոմնացան ... :

Ամայութիւն է շուրջս հիմա լուռ ու դաժան ...
Ձերթ ծիծառներն՝ աշնան՝ իղծերս ա՛լ կը գաղթեն
— Հոգի՛ս, ըզգոյշ անցիւր այս մառ արահետէն
Ձի կ'ուղեկցի բեզ արդ Խոնջէ՛նքը դաւաճան ... :

Անցեալն, աիսո՞ս, լքուած պարտէզ մըն է սուգի
Ուր կը ննջեն այժմ երազներդ հեռահըմայ ...
Բայց ոչ մէկ լաց եւ ոչ մէկ շիթ արտասուքի ...

Քալէ՛, հոգիս, այս քարքարոտ ճամբէն ... յառաջ ...
Քալէ՛ մինչեւ՝ խեղճ կեանքդ օր մ'իրիկնանայ ...
Կոթողն այս կաւ մինչեւ իյնայ մեղմաշառաչ ... :

1927

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՂԱՄԻՆ

— «Ապրէք, երեխէք,
Բայց մեզ պէս չապրէք...»

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Մեր օրը՝ մառ,
Աւա՛ր,
Խաւա՛ր ...

— Արեւըդ թող
Ըլլայ երկա՛ր
Ամա՛ռ ...՝
Ըլլայ յաղթող,
Ըլլայ տաքուկ
Ու վառ,
Ձագո՛ւկ ... :

Մեր բովանդակ
Կալուածն՝ ահա՛
Անել վանդակ
Ու ցո՛ւրտ,
Չանծրո՞յթ ...

— Երկնից տակ լուրթ
Թող բա՛րձր ըլլայ
Բոյնդդ, Տըղա՛ս,
Անհաս ...
Բոյնդ՝ ամրաշէն,
Ամպածըրար,
Յաւէ՛րժ անառ,
Այլ անտաղտուկ
Ու շէն,
Չագո՛ւկ ... :

Հողմաջախջախ
Մեր թեւը՝ կա՛խ,
Մեր թափն՝ անգօր,
Մեր ճիգն՝ ունա՛յն,
Մենք՝ կո՛յր
Ուրուր ...
Մենք թըռի՛նք ու՞ր ...

— Թող ըլլայ սո՛ւր
 Նայուածքը քու.
 Թող լայն
 Ըլլան
 Թեւերդ, հուժկո՛ւ.
 Թող մագիլներդ
 Ըլլան հատո՛ւ,
 Եւ անողոք՝
 Կըտո՛ւցը քու ...:
 Ճախրըդ հըզօր,
 Կայծակը գերթ,
 Ըլլայ մագոգ
 Աստղերու գոգ,
 Եւ յեղակարծ
 Խոյանքիդ տակ՝
 Հիմնայատակ
 Ու բիւրախոց
 Իյնա՛ն,
 Ձագո՛ւկ,
 Իյնան համայն
 Որջ ու բայոց՝
 Անդա՛րծ,
 Անշուք ... :

1932

Վ Ե Ր Ե Լ Ք

Կը հեռանամ ահա նորէն,
Ցուպ ի ձեռին՝ մութ գիւղերէն,
Ու կը լքեմ շաւիղն անգամ,
Ու գլխաբաց ու լուռ կ'երթամ
— Ինչպէս քուրմ մը դէպի բազին—
Հազարասիւն, հազար գմբէթ
Թառուներէն խաղաղաւէտ՝
Ըսպասելո՞ւ արեւծագին ... :

Շուրջըս՝ կանանց պրտերներուն
Կը թաւշանա՛յ օթոցն անհուն.
Մերթ կը շիկնի՛ բիւր կոնածեւ.
Մայրիներուն կանանչը սեւ.
Մերթ սաղարթներ կը փափրսան
Մեղեդիներ մեղրահոսան՝
— Բաղցրատարա՛փ երգահանդէս,
Որ ամպերէն կ'իջնէ կարծես ...

Եւ ամէն դի, վերէն, վարէն
Խնկունիներ կը բուրվառեն ...
Ու շոճերուն՝ երկնասըլաց
Խոյակներէն անդին, յանկարծ,
Կապտաստիճան բազնին վըրայ
Կատարներուն՝ կը փողփողա՛յ,
Հանդիսութեամբ մեհենական,
Հըրաշափա՛ռ արե՛ւ արքան ...

Ու կը լսայտա՛յ, ու կ'առլցուի՛
Լիւր՝ լոյսով զըւարթագին.
Կը թաւալի՛ դեռ վիճէ վիճ
Խուլ արծագա՛նգը նըւագին.
— Բայց սօսինե՛րը վերամբարծ
Ու քարշեպներն հսկայական

Կը հեռանա՞ն միշտ դէպի ցած
— Քայլերու տակ կը փոքրանա՞ն...

Որովհետեւ կը բարձրանամ
Ես դէպի սա՛րն հըրաշալի,
Դէպի ձիւներն արեւահամ՝
Որպէսզի սիրտս ալ չըհալի՛...
Կը բարձրանամ ես հեւ ի հեւ
Մինչեւ թեւեր հագնի հոգիս ...
Նոր գազաթնե՛ր ծագին մինչեւ՝
Աչքերու դէմ՝ անպարագի՛ծ ... :

1933

ԱՇՆԱՆ ԱՌԱԻՑ

Կ'ուրուագծուի հազիւ հազ անջրպետին ծիրն հեռուն.
Արտի մը պէս մեղմավար, ծովը բխրեղ՝ կը շողա՛յ.
Վարդ երամակ մ'ամպերու՝ միջոցին մէջ կը լողա՛յ.
Կը չըմըշկէ՞ սիւգն ըզգոյշ՝ քմայքն ի վար ջուրերուն ... :

Օ՛ք քաղցրութիւնն առտըւան աշնանամուտ օրերուն ...
Խաղաղութի՛ւնն օդին մէջ, ափերն ի վար, ջուրին վրայ.
Անխրական արեւելք — նարնջագոյն, մով քուրայ ...
Ու մըշուշին մէջ՝ հեռուն՝ անցքն ուրուատիպ նաւերուն...:

Աւիքներու շշնկոց միապաղաղ ու բարի,
Որ կիսածայն զերթ համերգ մ'աւիտունքէ ասի կ'երկարի.
Եւ, անհունը պարտիակող նիշերու շարք համաչափ,

Առագաստնե՛ր որ, ջուրին վըրայ հանգչած անխուճապ
Որորներու պէս անշարժ, հոն հազի՛ւ հազ կ'ընթանան
Ու մերթ հովին դէմ՝ ճերմակ թեւերն իրենց կը բանան ...:

1929

ՈՒՐԵՄՆ, ԵՐԱԶ ...

Ուրեմն, Երա՛զ, դուն վաղուց երազ չէի՞ր ... Ժպտադէմ
Դուն կ'ապրէիր քովս ի վեր. կը շնչէիր զաղտնապէս ...
Եւ այժմ յանկարծ կը բացուի՛ս հեքիաթական զերթ պարտէզ
Դայլերուս տակ յոգնաբեկ եւ հիացի՛կ աչքիս դէմ ...

Այս ի՛նչ հեղեղ է ծաղկանց, ի՛նչ շրթեղանք, ի՛նչ եղեմ ...
Ինչքա՛ն սաղարթ ու դալար հոն ուր աւազ էր կարծես.
Լոյսի, գոյնի, ջուրերու հոգեպարա՛ր այգհանդէս
Որ աւելի կ'աղուորնայ կարծես քանի կը դիտեմ ...

Ինչպէ՛ս եղաւ որ հոգիս չըգուշակեց ըզքեզ վաղ,
Անո՛յշ երագ, երբ կ'անցնէր ան՝ հովերէն տարուբեր ...
Ես կո՞յր էի թէ աչքէս կը ծածկէին քեզ ամպեր ...

Ինչպէ՛ս եղաւ որ սիրոյդ շողերը քա՛ղցր ու չքնաղ
Խոնարհեցան իմ վըրաս կենսանորոգ շունչ մ'իբրեւ,
Ո՛վ հոգիիս երկինքէն փողփողացող ջինջ արեւ ... :

ԱՅՍՊԷՍ՝ ՍԵՂՄԷ ՔՈՒՆՔԵՐՈՒՍ ...

Այսպէ՛ս՝ սեղմէ՞ քունքերուս՝ վարսերըդ նուրբ ու բուրեան,
Եւ այգն անհուն աչքերուդ, ու բաղջրութի՛ւնը շրթանցդ
Պարապնդեն թող հոգիս կախարդական իբրեւ ցանց
Մինչեւ իջնէ մեր վըրայ սուգն այս վերջի՛ն իրիկուան ...

Թող լըսեմ տրո՛ւփը սրտիդ, ու շունչըդ՝ սիւգ առտըւան՝
Թող մեղմէ տապն այտերուս. ու զերթ խորհուրդ, իբրեւ գանձ,
Թեւերուս մէջ, կուրծքիս դէմ թող օրօրե՛մ, գգուե՛մ անձդ ...
Այսպէ՛ս՝ ձուլէ՞ մատներուս մատներըդ սուրբ յաւիտեան ...

Այսպէ՛ս ... ի՛նչ փոյթ հիմա հրայրքն որ կը վառի ինծմէ ներս,
ի՛նչ փոյթ որ ջինջ ակունքիդ հըսան հագիւ իմ շրթներս,
Ես կ'արքենա՛մ աւասիկ նայուածքիդ յո՛րդ լոյսին տակ ...

Այսպէ՛ս... ի՛նչ փոյթ նաեւ սողն՝ ընկճող մարմինս ապրստամբ,
Երբ կը շողա՛յ սէրդ իմ մէջ յաւէրժ արե՛ւ-արեգակ ...
Երբ քու հոգի՛դ ունիմ ես ամբողջութեա՛մբ, լիութեա՛մբ ... :

ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՐ ԴՈՒՆ ՈՒՐԵՄՆ ...

Վերադարձա՛ր դուն ուրեմն այսպէս անչար ու անքէն,
Ու կը թողո՞ւս ձեռքդ ափիս մէջ անվարան, քնքշութեամբ,
Ու կը ծագի՞ն դեռ վըրաս ժպտուն աչքե՛րըդ անամպ,
Ու կը ներե՞ս ինձ այնքան տարակոյսներս ապաքէն ... :

Դեռ կը մընա՞ն սաղարթներ ուրեմն այն շէն պուրակէն
Որ բացուեցա՛ւ մեզ՝ առտու մ'անըրջակա՞ն շքեղութեամբ,
Այլ եթէ զայն քանդեցին նախ իմ քայլերս ապըստամբ,
Այդ՝ սիրոյս թա՛փն էր միայն, եւ այդ գիտե՞ս դուն արդէն....:

Իսկ եթէ մերթ ալ մարմինս եղաւ անզօր ու տըկար,
Ակընկալեց, պահանջեց դեռ աւելի՛ն, աւելի՛ն ...
Զըգողութիւնն էր այդ լոկ սիրոյդ հըզօ՛ր արեւին ...

Բայց հիմա լո՛ւրջ եմ ահա, դարձեալ, հանդա՛րտ՝ ու յօժա՛ր
Քեզ գիտելո՛ւ զերթ ծաղիկ մ'ու շնչելո՛ւ քեզ՝ միայն ...
Ու պաշտելո՛ւ քեզ այսպէս, հոգիի՛ս մէջ, լըռելեա՛յն ... :

ՏԱՂ ԱՌ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

Եւ կ'ուզէր որ տակաւին տտելութիւնը շրջեղ
Զի սըրէ սուրն իր ժանգոտ՝ պիղծ օրերուն անիւէն ...
ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

Ատելութիւն, դուն յաղթակա՛ն ես ահա ...
Դուն խորտակեր ես — սեւ ալիք յարահուն —
Ներման, գութի թումբերն ամէն՝ շառաչուն,
Ու կ'արշաւե՛ս հոգւոյս դաշտին մէջ ամայ ...

Հոգիիս դա՛շտը — հոն գիշեր է, աշուն ...
Հոն կը յաժիս դո՛ւն զերթ ըստուե՛րըս հիմա.
Հոն մոլեխինդը ժանտ՝ յաւէ՛րժ կ'ուռնանայ ...
Հոն չի՛ երգեր այլեւրս ոչ մէկ թռչուն

Ո՛վ Քէն, իմ տենչ, իմ սեւեռուն գաղափար ...
... Սակայն ես այժմ, օ՛, այնքան խոնջ եմ, այնքան
Անզօր՝ ու մո՛ւթ է, այնպէս մո՛ւթ՝ ապագան ...

Որ սոսկումով կ'ըսեմ — «Թերեւս՝ անծանօթ
Այս տապն օր մը զի՛ս ըզգետնէ նենգաբար,
Ինչպէս դարձած գինին՝ կաւէ իր անօթ ...»

1932

Վ Ա Ռ Ե Ր Ա Չ

Ամենուր լըռութիւն, ընդհանուր պարտութիւն
ու նահանջ.

Ցամբեցա՛ն աղբիւրներն, ամէն դի անջրդի,
գորշ աւազ.

Միայն դո՛ւն կը յուզուիս, կը ծըփաս իբրեւ ծով
ալետանջ,

Հըրատապ ուժգնութեամբ կ'ընդվըզիս միայն դո՛ւն,
վա՛ռ երազ ...

Ի՞նչ յոյսեր, տենչ ու սէր ընդածին՝ դողացին
ու հանգան.

Միայն դուն զերթ հրդեհ կ'արծարծիս, կը շատնաս,
վառ երազ.

Մինչ անցան, հեռացան հոգիէս հին իղծե՛րը
այնքան,

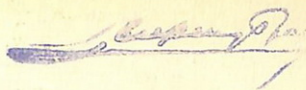
Հոն կ'ապրի՛ս, կը տեսե՛ս, կը տիրե՛ս՝ միայն դո՛ւն,
վա՛ռ երազ ...

Ու վարդեր թօշնեցա՞ն. տերեւներ աշնահար,
ժանգահար ...
Ամենուր ցուրտ աշուն ու քամի՝ մահագոյժ
զանգահար.
Միայն դուն անառիկ՝ հովին տակ, հովին դէմ
կուրծք տըւած,
Միայն դո՛ւն ես կանգուն, հաստաբուն, սէ՛զ բարտի,
վա՛ռ երազ ...

Ամէն սէր կ'աղօտի. կ'անհետի ամէն իղծ,
ամէն յուշ,
Այլ յամառ ու պայծառ կը շողաս հանապազ,
վա՛ռ երազ ...
Ու կ'անցնիմ նաեւ ես՝ անծանօթ, անանուն
ու անյուշ,
Այլ դուն միշտ կը մընաս տեւական, դիւթական,
ու անհա՛ս,

Ու կ'ապրի՛ս մշտաբթուն՝ միայն դո՛ւն, միայն դո՛ւն,
վա՛ռ երազ:

1934

Մ Ե Ն Ե Ր Գ

Զինափառ լերան
Մը կողերն ի վար
Թաւալող՝ պայծառ
Ու որոտածայն
Ջրվէժի մը մօտ՝
Խոնաւ ու մամռոտ,
Խաւա՛ր, ամայի՛
Ա՛յր մ'ունենայի ...

Ցամաքէն հեռու,
Կապոյտ ու խորունկ,
Անհուն ծովերու՝
Հեղուկ ~ յեղյեղուկ
Քըմայքին գերի,
Լճու, թափառայած
Առագաստ պարզած
Նա՛ւ մ'ունենայի ...

Կամ գիւղէն անդին,
Ծըմակի մը խոր՝
Խաղա՛ղ, անժըխոր,
Դաւար ջըրափին՝
Ծեր ընկուզի
Մը տակ՝ ցա՛ծ, մըխտ,
Մարդու անծանօթ
Հի՛ւղ մ'ունենայի ... :

1924

Ը Ղ Զ Ա Ն Ք

Աստղահեւ գիշեր. — լըռի՞կ, առանձին
Հոգիս կ'ըստասէ երազ սէրերու .
Կը ցանկայ մատներ որ մե՛ղմ կը սահին
Ճակտիդ վըրայէն, առա՞նց հըպելու ..

Կը ցանկայ բուրեան շրթներէ տամուկ
Ըմպել հեշտանքով նեկտարն անապակ.—
Կը ցանկայ թաղուի՞լ, սուզուի՞լ անշըշուկ,
Մետաքս վարսերու կոհակներուն տակ ...

Կը ցանկայ թեթեւ թեւեր ծիւնագեղ,
Որ կը կաշկանդեն ցանցի մը մէջ նեղ՝
Շարժումներդ ամբողջ գգուանքով մ'անհուն,

Ու՛ սի'րտ մը, զարնող՝ սրբտիդ դէմ՝ ուժգին,
Աչքե՛ր որոնց մէջ ցոլանայ հոգին
Կոյսի մը աղո՛ւ, կոյսի մ'անանուն ... :

1923

ԿՇՏԱՄԲԱՆՔ

Գիտնայի՛ր, ես ի՛նչ խոր
Անձկութեամբ, ամէն օր
Քու ճամբուդ վրայ, լո՛ւռ
Ըսպասեր եմ ի զո՛ւր ...

Գիտնայի՛ր, իմ անգո՛ւթ,
Ես ինչպէ՛ս ամենուր
Փընտըռեր եմ ի զուր
Բոցն անո՛յշ աչքերուդ ...

Ու ցայգուն, դուռըս փակ,
Երազիս անձնատուր
Ու տենչիս հետ մինակ,

Անհրնա՛ր կարօտէս,
Դիտնայի՛ր, ա՛խ, ինչպէ՛ս
Տառապեր եմ ի զուր ... :

1928

Ն Ա Ի Ե Ր Գ

Մինչ ջուրերն ի վար
Կարծես կը տեղար
Տարափ մը ծաղկի,

Քու հըրեշտակի
Դէմքիդ՝ կը շողար
Լո՛յսը լուսնակի ... :

Առաջատու մը սեւ
Կը բարախէր թեւ
Ու կ'ըշտապէր տուն ...

Աստղերուն ներքեւ
Այդ գիշեր՝ արթուն
էինք ես ու դուն ... :

Ու մեր շուրջն ու մօտ
Կ'երգէին տարւոտ
Կոհակներ, գինո՛ւլ ...

Ո՛ր, լուսնի լոյսով
Մեր հեշտանքը ծով,
Մինչեւ առաւօտ ... :

*
* *

Մինչ ջուրերն ի վար
Կարծես կը տեղար
Տարափ մը ծաղկի,

Շրթունքդ էր սքկիհ,
Սիրտըդ՝ սարբինայ
Ու սէ՛րըդ՝ ցըքի՛ ...

Եւ այդ անհրճար
Բաժակէն՝ խանդոտ
Սիրտըս կ'արբենա՛ր

Ո՛վ անհաս կարօտ,
Սիրտըս կ'արբենա՛ր
Մինչեւ առաւօտ ... :

Մինչ ջուրերն ի վար
Կարծես կը տեղար
Տարա՛փ մը ծաղկի ... :

1926

ԱՆԴՈՂ

Բակ բոլորած՝ կանթեղին դուրս ինկած լեզուն ...
Ու մահիճներ — տապանաքա՛ր — շարան շարան.
Ու ծաղկատի կընոջ մը դէմքն — Աւետարա՛ն —
Աննիւթակա՛ն, կարծես ինք իր լոյսով օծուն ...

Ու մահիճներ — անշարժ ու սառ՝ որմերու տակ ...
Սըրահին մէջ անդորրութեան հեւք մը տըկար.
Ներհը բաթիլ-բաթիլ կ'իջնէ ձեղունն ի վար,
Կ'իջնէ ըզգոյշ — մեռելութի՛ւն լեռնակուտակ ...

Եւ հծծիւններ, եւ լրուութիւն պարբերաբար,
Ու կանացի դէմքի խուսում մահճէ մահիճ.
Որմերն ի վեր ցընորակա՛ն ստուերապար ...
Անծո՛ւկ, անծո՛ւկ, անդոհակա՛ն ու լայնալիճ ... :

ՈՐԲՈՒՀԻԻ ՄԸ

Կը բաւէ՝ թարթիչնե՛րըդ աղուոր տամկացան,
Ու թրթռաց քաղցրը ծայնդ աւաղծուն թախիծով,
Ու գլխի՛կըդ քումայթ — դալկագեղ լոյսի ծով —
Կը բաւէ հակեցաւ՝ բե՛կ ծաղկի մը նրման ...

Մոռցի՛ր, հէ՛ք մանկուհիս, ստուերնե՛րը այնքան ...
Մոռցի՛ր սեւ կարաւանն որ անցաւ ցաւատանջ ...
Համարէ՛ թէ անցեալն ահաւոր մղձաւանջ
Մըն էր սոսկ, ու դարձի՛ր դէպի վառ ապագան ...

Ու փթթի՞ թող երանգ մ'ալտերուդ վրայ նորէն.
Թող ցնդի՛ սարսափիդ յիշատակն հրրատապ.
Թող զըւարթ երազներ քեզ դարձեալ օրօրեն ...

Եւ յանձնած արեւին խոնջ մարմնիկդ ազագուն,
Ձըգէ՛ որ թաւշաբիբ աչուրներդ երազուն
Շողշողան վերքստին անապա՛կ քաղցրութեամբ

1925

Ա Ղ Օ Թ Ք

ՀԻՒԱՆԴ ԱՂԶԿԱՅ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

Անոր, Տէ՛ր, որուն ջինջ թովչութեամբ, ատենօք,
Սրտիս լերկ ժայռերէն աղբիւրներ բղխեցան —
Աղբիւրներ յորդառատ ու վըճիտ, քաղցրածա՛յն ...,
Շըռայլէ՛ք բարութեամբ բոց արեւդ հրաբորբօք ... :

Խընայէ՛ անոր, Տէ՛ր, որուն սէրն իբրեւ մոգ
Բացաւ դո՛ւռը երբեմն հոգւոյս փակ գանձատան ...
Եւ որուն սխրալի՛ ներշնչմամբ՝ հրաշագան
Տաղերգներ թրթռացին քընարին այս ի գոգ ... :

Յամբեցա՛ն արդ ջուրերն ... ու քրնարն է լըռած ...
Գանձատան մուտքն յաւէտ հիմա փա՛կ է կրկին ...
Սակայն, Տէ՛ր, դուն զիտես որ այս կայծն ըսպառած

Լոկ անո՛ր շունչին տակ բոցկլտաց օր մ'ուժգին,
Եւ հոգիս — բու շընորհդ — իմացաւ նա՛ միայն ... :
Տէ՛ր, այդ շունչն անծկալի չըմարի՛ր ընդունայն ... :

Մ Ե Ն Ա Գ Ա Ր Ը

Ահա սիրտըս փա՛կ ամէնուն դիմաց.
Եւ արտաքսեցի՛ ով որ ներսը կար ...
Եւ հիմա կ'երթամ՝ անյո՛յս մենագար՝
Արահետներէ լուռ ու միգամած ... :

Այս քանի՛ անգամ՝ երազ, գաղափար
Ու սէր մոխրացան, ցնդեցան անդարձ ...
Ու սիրտս՝ որ այնպէ՛ս շատերուն էր բաց՝
Արիւնոտեցա՛ւ սիրտերու դէմ քար ... :

Ու չեղա՛ւ, չեղա՛ւ հոգի մը պայծառ,
Որ գէթ միւսներէն ըլլար քի՛չ մը վեր...
Միշտ ունայնութիւն, դիմակ ու դաւ էր.

Հոգի մը չեղա՛ւ որ զիս հասկընար.
Եւ հոգիս — վաղո՛ւց անբընակ կղզի —
Արդ՝ մո՛լթ ալեաց տակ քիչ-քիչ կը սուզի...:

ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԱՐԵԼԻ

Կրնա՛ր ըլլալ, պզտի՛կ վըտակ,
Որ ջուրերդ օր մը խայտային
Իմ սաղարթիս ստուերին տակ,
Եթէ աշունն անժամանակ
Զայն չը հնծէր ... ու գարնային
Հովերն եթէ՝ կորաքամակ,
Տերեւագուրկ ու ծեր կաղնին
Վերընծիւղել կարենային ...

Եւ կաշըմբուռն ոստերս, աղուոր
Պզտիկ վըտակ, իբրեւ թռչուն
Հրպանցէին թերեւրս օր
Մը քնքշութեամբ՝ քու պաղպաջուն,
Քու կենսաւէտ, քու դողդոջուն
Ծոցդ՝ հրջանիկ ... եթէ այս չօր
Լեպառաժին՝ արմատն իմ խոր
Զիս չը գամէր ընդերքներուն ...

Բայց կ'ընթանաս, ա՛յ իմ պայծառ
Պզտիկ վրտակ, միշտ երգելէն՝
Ի՞նչ ծաղկասփիւռ ավերդ ի վար,
Ու կը կանչես զիս անդադար,
Ու կը տանջե՛ս ... մինչ ես, վերէն,
Կը դիտեմ անցքդ հովտին խորէն,
Ու սին յոյսեր զիս կ'օրօրեն։
Այլ մերձենալ Քեզ չե՛մ կրնար ... :

ԱՆԴԱՐՁ

Կը յիշե՛ս, հոն, երբեմն՝ յստակ ջուրերուն քով,
Ստուերին մէջ մայրիներուն վաղընջական,
Միմեանց այնքա՛ն կ'ըլլայինք մօտ, ո՛վ Սէր, այնքա՛ն՝
Որ թեւերս իմ կը պոռթկային գորովանքով ...

Մերթ կը հանգչէր վարսերուդ լոյսն ուսիս վըրան,
Կը լեցուէին աչքերըդ քա՛ղցր երազանքով,
Կը թնդային սիրտերը մեր՝ հըզօ՛ր կեանքով,
Մեզ կը բացուէր կարծես դըրախտ մ'երանական...

Ինչպէ՛ս եղաւ որ արթնցանք այդ երազէն.
Ճակատագիրն ինչպէ՛ս բաժնեց մեզ իրարմէ
Ու մեր միջեւ լարեց միջոցն ըսպառագէն ...

Կարծես երէ՛կ էր ... կուրծքիս դէմ կծկըւեցա՛ր,
Ու կ'ուզէի՛նք որ ժամանակը կանգ առնէ ...
— Ո՛վ յիշատակն այդ օրերուն լուսապայծառ ...:

Ե Ր Բ Տ Ա Կ Ա Ի Ի Ն ...

Երբ տակաւին սէրդ երազ մըն էր հազիւ, հազիւ յոյս
Մը՝ որ հոգիս կը ցօղէր աստղի մը պէս հեռաւոր,
Քու լուծըդ քաղցր էր, քանի որ գէթ աչքե՛րըդ աղուոր
Կը թարթէին միշտ իմ դէմս, իբր ատրուշան մեղմալոյս....:

Այնուհետեւ բայց այնքա՛ն դուն մօտեցար իմ հոգւոյս,
Որ թովչանքիդ հուրն ինկաւ օրերուս մառ վիհին խոր.
Ան հոն մեծցա՛ւ, աճեցա՛ւ, արեւացա՛ւ օրէ օր
Ու ծագեցա՛ւ վերջապէս — հրրաշափա՛ռ արշալոյս ...

Բայց արդ ինչպէ՛ս՝ խելայեղ ապրումներէ վերջ այնքան,
Երբ իմ թաքուն գորովիս ակերը հեզ ու անծայն՝
Մեծաշառաչ յորդեցան, ջրվէժացան, ծովացան,

Ըսէ՛, ինչպէ՛ս ապրիմ ես, երբ ալ չըկա՛ս, սիրական ...
Ինչպէ՛ս՝ կ'իջնէ երբ մշուշն իմ շուրջ, մօտիկ եւ հեռուն,
Ու կը ծածկէ՛ քիչ առ քիչ ուղին արե՛ւ-օրերուն ... :

ՏԱՂ ԱՌ ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ

Ո՛վ Մենութիւն, քեզ կարօտ էի վաղուց ես այնպէս ...
Կ'ըսպասէի քեզ, ինչպէս ուժաթափ բոյս մը՝ ջուրի,
եւ էութի՛ւնըս ահա զրգանքիդ մէջ կը խըրի՛,
Երբ վերադա՛րձըդ այլեւս անկարելի՛ էր կարծես ...

Այս ի՛նչ անդորր իրիկուն՝ միջօրէն վերջ տօթակէզ ...
Ունայնութեան ցանցերէն ձերբազատուած՝ զերթ գերի
Թռչուն՝ հոգիս լըռութեան մէջ խելացնոր կը թառի՛ ...
Այս շընորհքին համար, Տէ՛ր, գոհութիւն ո՛ղջ հոգիէս ...

Ով բերկրութիւն — վանել դուրս սրտէդ ամէն արծագանգ,
Եւ իբրեւ խոնջ ուղեւոր մը համբուն մէջ առած կանգ,
Ներկայութիւնն այլոց բեռ մը զերթ նետե՛լ ուսէդ վար ...

Ով հեշտութիւն — ըզգալ շուրջդ ամէն իր լուրջ, հոգեզգած...
Ու չը լըսել մանաւանդ ալ ո՛չ մէկ բառ, ո՛չ մէկ բառ,
Այլ ունկնդրել քաղցրութեամբ՝ ժամերուն քա՛յլն յամբընթաց...

1930

Մ Ռ Ա Յ Լ, Պ Ա Հ Ե Ր

... ծովածալալ
Իրիկուան մէջ անհետելու յոյսն ունենալ ...
ՄԻՍԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՑ

Մթնշաղին, ափին վրրայ, քաղքէն հեռու,
Խութերուն տակ, ուր կուլայ ջուրն իր վիշտը խոր,
Թափառայած որպէս ուրու՝ խորհրդաւոր՝
Լաստի մը մէջ յանձնուիլ սե՛ւ կոհակներու ...

Ու ծրգե՛լ որ աստղերու սառ զգուանքին տակ,
Մուխերու պէս անօսրանա՞ն, ցնդի՛ն բոլոր
Յանկութիւններդ հիւանդ, իղծերդ ալ ախտաւոր,
Ու տարտղնէ՛ հոմն՝ երազիդ աճիւնը տաք ...

Ձրգել որ շո'ւրջըդ կոհակներ լան, շառաչեն,
Ու սրգայ ծո'վը՝ ծաղկատի կեանքիդ համար ...
Մըռայլ ու սէգ՝ սահիլ անցնիլ յորձանքն ի վար

Ու կորսըւի՛լ մառախուղին, մութին մէջէն ...:
Մթնշաղին, ափին վրրայ, քաղքէն հեռու,
Լաստի մը մէջ յանձնըիլ սե՛ւ կոհակներու

1925

ՄԵԾԱՐԵՆՑԻ ԳՐԴԻՆ ՎՐԱՅ

Ահա՛ մատենան ուր կ'ապրի Բանաստեղծի մը հոգին,
Որ եւ տանիլ կրնայ մեզ — կախարդական ռահվիրայ —
Երբեմն բոց արեւին, մերթ աստղերուն շափիւղայ
Ու մերթ վըճի՛տ ծայներու հրրաշակա՛ն հըմայքին ...

Կ'ուզե՞ս, այսպէ՛ս, միասին զայն թղթատենք հրճուագին...
Տե՛ս ... ծառերէն վար այնտեղ գոյն-գոյն ծաղիկ կը տեղայ,
Մինչ նաւակներ կը սահին ծրփուն ծովի մը վըրայ,
Ու կ'երգակցի՛ սըրասըինգն՝ անտառին բամբ նըւագին ...

Շըթաքարեր կ'արտասուեն հոն անձաւի մը մէջէն,
Ուր ճաճանչներ երփներանգ կ'ընդթափանցեն մերթ զերար
Ու մերթ լոյսէ՝ կայլակներ գուռերու մէջ կը հնչեն ...

Հոն ամէն ծիր կ'ըզգենու ծիածանում մը յատակ,
Ու, մինչ տակաւ կը սուզուինք արբեցումի լիճն ի վար,
Հոն կը ծիւնէ՝ ամենուր լուսնակի լոյս ըսպիտակ ... :

1935

Կ Ա Ր Օ Տ

Մինչ երազներով բեռնաւոր կ'իջնէ մութն անպարագիծ,
Ինծի կը թըւի թէ դրրանս ետին ձայնըդ կը դողայ ...
Ու խուցըս մըռայլ՝ լեցուած արեւով, լոյսով՝ կը շողայ,
Եւ հոն կը բուրէ՝ ծաղկած՝ նշենին քաղցր անըրջանքիս ... :

Մերթ ինձ կը թըւի թէ դրրանս ետին ձայնըդ կը դողայ,
Ու մութ անկիւնէ մը զիս կը փորձէ՝ դիմաստուերդ անբիծ,
Ու կը ծանրանան ջերմ ու լուսաւոր թեւերդ վրզիս,
Ու կուրծքիս դիմաց ուժգին սեղմըած կուրծքըդ կը հեւայ...

Բայց լուռ անկիւնէ մ'ի զուր կը փորձէ զիս դէմքըդ անբիծ.
Ես գիտե՛մ, ցընորք ես դուն անողոք ու պիտի փախչի՞ս,
Եւ պիտի անձուկն իր լայն թեւերով իջնէ՛ իմ վրայ ...

Ես գիտե՛մ, ցընորք են լոկ ու պատրանք՝ աչքերըդ ժպտուն.
Գիտե՛մ, ծով կարօտն իմ վրաս նորէն պիտի ծանրանայ,
Եւ պիտի մընամ՝ ակնարկըս կէտի մը շուրջ սեւեռուն ... :

1924

ՏՐՏՄՈՒԹԻՒՆ

Այս երեկոյ, տրտո՞ւմ՝ տրտո՞ւմ է հոգիս :
Ամէն անգամ որ բաժնւիլ հարկ ըլլար,
Կը լըքէիր մատներուս մէջ ձեռքդ՝ երկա՞ր,
Ու լուռ զգուանքն այդ երջանի՞կ կ'ընէր զիս ...

Կը մեկնէի քովէդ ուրախ ու ժպտուն.
Աստղերու հետ կը խօսէի հրճուանքէս ...
Հազար համբոյր կը նամբէի դէպի քեզ,
Ու գարուննե՛ր կ'երազէի ցայգն ի բուն ...

Բայց այս գիշեր դուն զրաջա՛ր ինձի՛ այդ
Ջերմիկ հըպումն ուր զիս կ'ընէր երջանիկ . .
Բիբերս ի զո՛ւր սեւեռեցան քու վըրադ ...

Եւ անձկութիւնն այժմ հիւրան ու ժանիք՝
Կը մխուի խո՛ր՝ միսերուս մէջ ու գանկիս ...
Ո՛հ, այս գիշեր տրտո՛ւմ՝ տրտո՛ւմ է հոգիս ... :

1924

ՅԻՇԱՏԱԿ

ՕՐ. Ա. Դ. ԻՆ

Կը յիշե՞ս, Սեդա՛,
Այդ հին ցնծատօն
Անոյշ երեկոն
Գետափին վըրայ ...

Այդ՝ անվերադարձ,
Անմոռանալի,
Բուրումներով լի
Մայրամուտն ու՝ թաց

Ափերէն հեռու,
Մրտենիներու
Դրրախտանքման
Պուրակն անսահման,

Ուր մենք, քովէ քով,
Հեռու ընդհանուր
Թոհ ու բոհէն՝ լո՛ւռ,
Ու քա՛ղցր հրճուանքով

Թաւուտէ թաւուտ,
Կածանէ կածան,
Թեւերուս անծայն
Գգուանքն ուսերուդ՝

Թափառեցանք՝ մո՛լթ
Սաղարթներուն տակ՝
Գու ծո՛վ վարսերուդ
Համար՝ մանիշակ

Ու խնդածաղիկ
Գտնելու յոյսով ... :
Դուն, այդ խաղաղիկ,
Շոյո՞ղ, հոգեթո՛վ

Իրիկունը՝ դեռ
Կը յիշե՞ս, հիմա.—
Այդ հոգեհրմայ
Թափառումը մեր

Գետափին վըրայ՝
Կը յիշե՞ս, Սեդա'.—
Այդ վարդ ու մեկոն,
Թաւի՛շ երեկոն

Կը յիշե՛ս, Սեդա' . . .

1925

ԱՆՎԵՐՆԱԳԻՐ

Խոնջէնքիդ յաւէտ փա՛կ օթեւան ...
Անմատոյց էտըլվայս հոտեւան ...
Ծիւր կաթին՝ խորն երկար գիշերուան ...

Օրհնեալ հաց՝ որուն չե՛ս արժանի ...
Միշտ մորմօք, երբեմն յո՛ւշ ընտանի
Ու մերթ՝ բո՛յր զոր քամին կը տանի ...

Եւ արեւ՝ ամպի տակ թաքթաքուր ...
Յորդառատ ու վըճի՛տ, ու մաքո՛ւր
Լիլ անհա՛ս՝ բարձունքէն ժայթքող ջո՛ւր...

Նա՛ւ, մեկնա՛ծ՝ երբ կառչեր ես հողին ...
Գիւղ՝ որուն կորուսե՛ր ես ուղին.
Եւ յոյսե՛ր, իղձե՛ր ծեր ու դեղին...:

1933

Տ Ե Ր Ե Ի Ա Թ Ա Փ

... Տերեւները դեղին
Պատեցին իմ ուղին ...

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐԵԱՆ

Ամպերն իջան մինչեւ գետտափ.
Լոյսերն ամէն ալ ջուրն ինկան,
Ու երազներն անիրական՝
Հեղձամղձուկ ու գունաթափ ...

Սուր հովին տակ, որ կուտայ չափ,
Նաւերն անցան՝ աստանդական.
— Ոստերը լերկ կը հեկեկա՞ն ...
Տերեւաթափ, տերեւաթափ ...

Ծառերուն տակ՝ մահու շուրջպար,
Նաւաբեկում՝ ջուրերն ի վար,
Եւ ամենուր դեղին խուճապ ...

Եւ ի դերեւ ելած յոյսեր,
Ինկա՞ծ տերեւ-տերեւ իղձեր
Օրհասակա՞ն եւ ուժաթափ ... :

1935

ՅԱՅ ԳԵՐԳ

Ամպերէն, ծառերէն
Կը տեղայ լուսնի լոյս.
— Այս ի՞նչ տօն է նորէն ...
Կ'երգէ ցայգն համօրէն,
Կ'աղօթեն ծառ ու բոյս ... :

Ու վերէն շիթ առ շիթ
Կ'իջնէ ցօղ, կ'իջնէ սէ՛ր ...
— Ցայգն է քաղցր ու վրճիտ—
Ի՞նչ երազ, երազիդ
Թեւն՝ ուսիդ կ'ըլլայ տէր ...

Մենք այստեղ ժամադի՛ր ...
Ի՞նչ երազ, իմ Անո՛ւրջ,
— Երգ մ'է սիրտս ու փանդիւ՝
Ու սրտիդ ունկնդի՛ր
Կ'արբենա՛յ լուռ ու մունջ ...:

*
* *

Ոստերէն բարձրադիր
Յարատեւ լուսանծրեւ,
Խարչափնէր, փափրսո՛ւք ...
— Երկու սիրտ՝ ծնրադիր ...
Երկու շունչ քաղցրահեւ,
Ու ձուլուա՛ծ երկու շուք ... :

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տըւիր սէրդ՝ անձանօթ անցորդին, խեղճ տըղայ,
Եւ հիմա կ'ըստասես անծկալի իր դարծին.
Դուն կ'երթաս՝ տենչերուդ բեռն ուսիդ, առանծին.
Միայն զինք կ'որոնես ամենուր, ամէն պահ ... :

Կը տեսնես զայն յանկարծ ... կը դողաս ակամայ.
Դուն գերի՛ն ես իր մութ աչքերուն թովչանքին ...
Բայց ան դեռ անգիտակ, անտարբեր քու հրայրքին,
Ակնարկի մ'ըստփփանքն իսկ քեզի կը զլանայ ...

Ու երբեմն իր հետքէն կը քալես անձկութեամբ,
Կը ցանկաս խենթի պէս որ կենայ, ըսպասէ
Ու ձեռքիդ մէջ ծըգէ՛ իր մատները լուսէ ...

Սակայն չե՛ս յանդգնիր վրդովել սիրտն անամպ ...
Կը թողուս որ անցնի ան հըպարտ, անխըռով,
Ու նորէն կ'ըսկըսիս տանջը իլ օրերով ... :

1927

Ա Ն Վ Կ Ա Ն Դ Ը

Ես քեզ վաղո՞ւց կը սիրէի եւ կը սիրե՞մ
դեռ, միշտ, հիմա.
Ինչքան ալ դուն դէմքըդ ծածկես՝ կը ցոլանայ
լոյսդ իմ վըրայ.
Ինչքան ալ խոր գահավիժիմ, դուն կը փրկե՞ս
զիս աւամայ...
Ես քեզ վաղո՞ւց կը սիրէի եւ կը սիրե՞մ
դեռ, միշտ, հիմա:

Ինչքան ալ լուռ արհամարհանքդ յամառօրէն
սիրտըս տանջէ,
Քաղցրամրմունջ աղբիւրի պէս ծայնդ հոգւոյս մէջ
կը կտրկաջէ.
Դուն զիս կ'ատե՞ս ... բայց ամենուր, մի՞շտ քու հոգի՞դ
զիս կը կանչէ,
Ինչքան ալ լուռ արհամարհանքդ յամառօրէն
սիրտըս տանջէ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Դուն կը յառնես այնքան քնքուշ ու թովիչ՝
Անցեալիս մութ դամբանէն, ո՛վ Գեղեցիկ,
Որ կը ցանկամ՝ նորէն՝ մոռնալ ամէն ինչ,
Ու նայուածքիդ ընկուզիլ ծո՞ւլն՝ հիացի՛կ ...

Սակայն ի զո՞ւր ... կըրակն հանգչած է արդէն՝
Ու մոխրակոյտը քրքրելէն ո՛չ մէկ շահ ...
Ներողամիտ՝ ես կը ժպտի՛մ հիմա պահ
Մ'այն տըղուն վրայ որ ես եղայ այն ատեն ...

Անցեալն իրօք թէեւ մեռա՛ծ է այսօր,
Բայց ես կ'օրհնեմ իմ տառապա՛նքըս բոլոր
Ու մահաւանդ Ան՝ որ տըւա՛ւ ինծի զայն,

Զի ներկայի անապատին մէջ՝ ունա՛յն
Կրկնեըեւոյթ՝ կայ յիշատակըդ, Աղուո՛ր,
Եւ յիշատակըդ իսկ անո՛յշ է այնքան ...

Գ Օ Ս Ծ Ա Ղ Ի Կ

Դուն ի՛մս ես, գօս ծաղիկ անանուն ...
Իր շրթներն հըպան քեզ զերթ ծիծառն.
Բաժակիդ մէջ թրթռաց սիրոյ լարն ...
Հոն ինկաւ իր ժըպիտն երագուն:

Կը յիշե՞ս, թարմ ծոցիդ մէջ՝ նըկուն
Մեր ականարկը մընաց գիրկընդխառն ... :
— Խընայէ՛ իրեն, Տէ՛ր, համը դառն
Յափրանքին՝ հաշակուած միրգերուն ... :

Անհրճար խոստովմի սուրբ դամբան,
Դուն իմս ես, իմ կամքիս ես հըլու,
Ինչ որ ան երբեք չէ ըլլալու ...

Բայց քեզմով ես հարուստ եմ ու գոհ,
Գո՛ւ ծաղիկ, իմ տարփանքս իրենն գոհ ..
Միայն, թող չը մթնէ՛ իր ճամբան ... :

ԳԻՇ ԵՐԱՅԻՆ

Խաւարն անխռով դաշտն ըսքողեց.
Ճամբուն վրայ բիւր լացող ուռի.
— Ծղրիթներուն երգը կ'ուռի ...
Ծղրիթներուն երգը, կարծես,
Ձիւ կարկաչին մըն է ջուրի ...

Հոմը հերարծակ կը թափառի
Արտերուն մէջ ու ծառերուն,
Ու թուփերուն մերթ կը փարի ...
— Երգը զինո՞վ ծղրիթներուն
Համանըւա՞ մ'է կիթառի ...

Ծառաստանի մը կատարին
Կը վարանի լուսինն արծաթ ...
— Կայծոռիկներ կը դեգերին,
Ու ծղրիթներ կը կերկերին
Արտերուն մէջ մանուածապատ ... :

Խաւարն անխռով դաշտն ըսքողեց.
Ճամբուն վրայ բիւր լացող ուռի.
— Ծղրիթներուն երգը կ'ուռի'...
Ծղրիթներուն երգը, կարծես,
Զի՛լ կարկաչին մըն է ջուրի ... :

1927

Մ Ո Ր Մ Ո Ք

Երէկ գիշեր
Տարեդարձի
Իրիկուն էր.

Երէկ գիշեր
Ճակատն այնքան
Դալուկ ունէր,
Որ սոսկացի՜ ...
Եւ կը դողա՜ն
Շրթներըս դեռ...

Երէկ գիշեր
Հանդիպեցաւ.
Մեր ծառին դէմ
(Դեռ կը յիշէ՜ր ...)

Բարեւեց լուռ,
Բայց չը կեցաւ,
Որ չը տեսնեմ՝
Հիազարհուր՝
Թէ ունէր ցաւ,
Թէ կը թօշնէր ...

Բայց ես տեսա՛յ
Իր դէմքը նուրբ,
Կարծես մոմէ ...
Տեսա՛յ տժգոյն
Մատները սո՛ւրբ,
Երէկ գիշեր ...
Եւ կը լեցուին
Աչքերըս դեռ ...

Տարեդարձի
Իրիկուն էր
Երէկ գիշեր

Ն Կ Ա Ր Դ

Այս թղթիկը չնչին,
— Բու նըկարդ— ո՛վ Երագ,
Որ՝ փոխան արքենի
Հասակիդ, կը հեւայ
Մատնեղուս տակ հիմայ,
Կը պահե՛մ հանապազ
Ձերթ մասո՛ւնք սրբենի,
Ձերթ աճի՛ւնը վերջին
Մեր անա՛ւի անուրջին...

Եւ ամէն իրիկուն
Մինչ աչքերս՝ երկիւղած
Կարօտով կը յառին,
Ժըպիտովդ ակաղծուն
Ու լոյսով թրծըած
Այդ անո՛յշ նըկարին ...

Ես յանկարծ կը յիշեմ
Երեկոն ուր՝ քումայթ
Նայուածքէդ՝ հոգւոյդ շէմ՝
Կշտամբա՛նքը խաւար
— Անողոք խղճի խայթ —
Հոսեցա՛ւ դէպի վար ...

Կը յիշե՛մ, կը յիշե՛մ ...
Բայց ագահ հրճուանքով
Կը պահեմ սրտիս քով,
Կեանքիս պէս կը պահեմ
Նըկարիկդ այս յետին,
Եւ այսպէս--ով պատրանք--
Խորն հոգւոյս անդունդին,
Կը թրթռայ վերըստին
Քիչ մը յոյս... քիչ մը կեանք...

Ու պահեմ պիտի ես
Յաւիտեան՝ մոլեգին
Նախանձով, խենթի պէս՝
Նըկարիկդ այս, ո՛վ Կին,
Ուր ինծի՛ կը ժպտին
Աչուրնե՛րդդ՝ կրկին ... :

ՄԵՌԵԼՈՅԻ ԳԻՇԵՐ

Ահա՛ կը բացուի մատեանը դեղին ...
Ահա՛ ուրուններ կը սողան չորս դին ...
— Ո՞ւր կ'առուանգէք զիս, տանջող յուշեր,
Թողէ՛ք զիս՝ այրող ճակատըս հովին,
Թողէ՛ք զիս մինակ, թողէ՛ք այս գիշեր ...:

... Բայց անհունօրէն յամրաքայլ ու լուռ,
Սըգաւոր կիներն ու վըտիտ տղաքն,
Որ կ'անցնին նոճեաց մըթին ու թափուր
Ճամբէն՝ քողերով զիշերուած համակ,
Ինչքա՛ն անմոռուկ կը տանին, եւ ու՞ր ...

Կ'ըսեն—“Կռուի մէջ ու գէն ի ձեռին,
Ու բանտերու խոր, ու գաղթի օրով՝
Նոյն անկարելի Երազը սրտին՝
Ինկած քաջերու անյայտ շիրիմին,
Ինկած զոհերու փոսերուն խրուով .. ?”

Բայց կը չըքանա՛ն ուրուները մինչ,
Մինչ կը խաղաղի շիրմատան ուղին,
Մութ հոգիիս մէջ՝ այս մութ գիշերին՝
Ահա՛ կը հնչէ գո՛ռ, հըզօ՛ր ու ջինջ,
Ո՛վ Քէն, գըրոհիդ շեփո՞րն ահադուինչ ... :

1923

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Համապայծառ բոց արևիդ շողշողաց լոյսն
ինձմէ հեռու ...
Ես չարքեցայ անմահական քու բաժակէդ
ամբրոսայեռ.
Իմ՝ լիառատ քու սեղանէդ եղան բաժի՛նըս
փշրանքնէ՛ր ...
Եւ ընդերկար տառապեցայ ես՝ քրմայբիդ,
կամքիդ հըլու:

Ես ունէի երկնածիր հո՛ւրը՝ սակայն՝ բորբ
երազներու.
Ես նայուածքէ մը խորասոյզ՝ ծաղկեցուցի
շէն դըրախտներ.
Ես փետուրով մը նոյն իսկ մերթ սաւառնեցայ
աստղերն ի վեր,
Ու փշրանքներըս փոխեցի մեր Շիրակայ
ամբարներու...

Որպէսզի բայց հոգիս բացուէր կախարդական
իւր գանձերով,
Որպէսզի ջուրն ապառաժէն լուսաբոլակէ՛ր
սանձակոտոր,
Պէտք էր, ո՛վ Դուն, որ դիւթական սիրոյդ հըրաշքն
յարատեւէր,

Բայց դուն այնքա՛ն եղար ժըլատ, այնքա՛ն կամշոտ
ու կամակոր՝
Որ ուղիւն՝ հազիւ արեւին տակ՝ շոգիացա՛ւ
խութերուն քով,
Եւ արդ՝ հազիւ՝ դուն կը գտնես քանի մը բոյս
ափերն ի վեր ...:

ՈՒՐԻՇ ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ահաւասիկ, վերջացա՛ւ Այլ չկարծէ՛ք ձեզ մոռցայ,
Ո՛վ դուք որ օր մը այնքա՛ն անշըքօրէն հեռացաք ...
Ձեզ չը մոռցա՛յ ... բայց կ'ըզգամ, կը գիտակցիմ այժմ,
աւա՛ղ,
Որ ձեր անծի՛ր մահն ի գուր էր եւ անզօ՛ր եւ յանցա՛նք ...

Դուք մղձաւա՛նջըս էք արդ, իմ սեւեռո՛ւն գաղափարս՝
Դուք բաժակիս մէջը թս՛յն էք ու խղճիս վրըայ խա՛յթ.
Ես ամենուր, ամէն պահ ձեր յանախմամբ եմ հիւանդ ...
Բայց ներեցէ՛ք ... ներեցէ՛ք ... որ ձեզ երգել ... չե՛մ
կրնար

Գիտե՛մ թէ ինչ՝ կրնայ տալ հոգիներուն ձեր՝ հանգիստ ...
Այդ ոչ քերթուած է, ոչ ճառ եւ ոչ կոթող լայնանիստ,
Այդ ոչ աղօթք է, ոչ խունկ ... այլ ուրիշ դեղ, ուրիշ
ճար ...

[կրնար ...

Մերթ կը փորձեմ ձեզ մոռնա՛լ, ձեզ ուրանա՛լ՝ չեմ
Որովհետեւ կը սիրեմ ձեզ, ատելո՛ւ աստիճան ...
Ու դուք կուգա՛ք հետս, յամա՛ռ, մինչեւ ի փառք կամ
դամբան ...:

1935

3564

Յ Ա Ն Կ

Զօն	էջ	5	Իդձ	էջ	33
Զորավանք		7	Երգ		35
Դեղօն Վահագնի		9	Աշուղական		37
Տաւրոս		11	Գոհութիւն		39
Ուխտագնացութիւն		13	Յոյսը		41
Քառուր		15	Անձկութիւն		43
Կածանները		17	Համակերպութիւն		45
Անվերնագիր		18	Օրհնութիւն		47
Յորմէհէտէ աչքերուդ		19	Վերելք		50
Անոր՝ որ ջինջ			Աւանան առաւօտ		53
հոգիիդ ...	21		Ուրեմն, Երազ ...		55
Ան՝ չգիտցար ...	23		Այսպէս, սեղմե		
Դեղօն՝ Շղթայուած			բունքերուս ...		57
Արեւային	25		Վերադարձաւ դուն		
Վրեժն իբրեւ ...	27		ուրեմն ...		59
Մղձաւանջը	29		Տաղ առ Ասելութիւն		61
Երեկոյ	31		Վառ Երազ		63

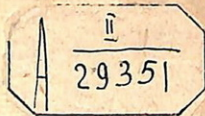
Մեներգ	հջ	65
Ըղձանք		67
Կեսամբանք		69
Նաւերգ		71
Անդոն		74
Որբունիի մը		75
Աղօթք		77
Մենագարք		79
Երանութիւն անկա- րելի		81
Անդարձ		83
Երբ քակաւին ...		85
Տաղ առ Մենութիւն		87
Մռայլ պահեր		89
Մեծարեցնի գրքին վրայ		91

Կարօս	հջ	93
Տրտմութիւն		95
Յիշատակ		97
Անվերնագիր		100
Տերեւարափ		101
Ցայգերգ		103
Սիրահարութիւն		105
Անվկանդը		107
Հանդիպում		109
Գօս ծաղիկ		111
Գիշերային		113
Մորմոք		115
Նկարդ		117
Մեռելոցի գիշեր		119
Բացատրութիւն		121
Ուրիշ Բացատրութիւն		123

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220029351

ԳԻՆ ԻՍ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՅԵԿԱՆ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ՝ ԻՍ ՖՐ. ՖՐԱՆՔ

Ասանալու համար դիմել հեղինակին՝

S. Sahagian

179, Ave. de la Reine Nazli

Le Caire, Egypte

Printed in Egypt by
SAHAG - MESROB Press,
25, Sharia Tewfik, Cairo.